

Lesbrief

Gedragsproblemen (moeilijk hanteerbaar gedrag, probleemgedrag) bij dementie
(Helpende)

Dit project maakt deel uit van de campagne DementieEnDan en is onder andere
tot stand gekomen in samenwerking met:

ROC Midden Nederland, Koning Willem I College, ROC Mondriaan, MBO Utrecht
en ROC Aventus

Auteurs:

Yvonne Vullingsh, Nicolet Destrée, Josephine van der Laan, Ilse Hartgers, Ceciel de
Bruijn en Paul Bocken

Gedragsproblemen (moeilijk hanteerbaar gedrag, probleemgedrag) bij dementie (Helpende)

Domein

Het mentale welbevinden van de cliënt als persoon

Clips

Clip 12 'Contact door dans', Clip 7 'Pijn'

Toelichting

'Moeder...!' Mevrouw van Extel roept dat elke morgen wel een uur, nadat ze wakker is geworden. 'Roepgedrag - ik word er tureluurs van. Kunnen we daar nou niks aan doen?' zegt Anne-Marie tijdens de overdracht.

Gillen: een voorbeeld van soms langdurig aanhoudend moeilijk hanteerbaar gedrag bij een dementerende, vaak oudere cliënt. Het leidt tot irritatie. De meeste zorgverleners die werkzaam zijn op een afdeling PG van een verpleeghuis, kennen het gedrag uit ervaring en weten wellicht hoe moeilijk het kan zijn om ermee om te gaan. Zij weten ook dat dit maar een van de voorbeelden is van ongewenst, langdurig en vaak hinderlijk gedrag.

Er zijn echter mogelijkheden om het gedrag te plaatsen, om te achterhalen wat de oorzaak ervan is en om een methode te ontwikkelen om er effectiever mee om te (leren) gaan.

Clip 12 duurt ruim 5 minuten; clip 7 bijna 5 minuten.

Beginsituatie

Helpende zorg en welzijn niveau 2, leerjaar 1

Vaardigheden

- signalen opvangen tijdens de dagelijkse zorg en rapporteren volgens afspraken
- handelen volgens afspraken
- reflecteren op de eigen rol in situaties met probleemgedrag
- aandacht tonen voor betrokkenen bij conflicten en grensoverschrijdend gedrag
- aangewezen middelen toepassen

Kenniselementen

- algemene kennis van achtergronden van probleemgedrag
- algemene kennis van interventies

Leerdoelen

De student kan beschrijven

- wat onder probleemgedrag wordt verstaan,
- welke vormen van probleemgedrag er kunnen zijn bij cliënten met dementie en hoe zich dat kan uiten
- welke oorzaken een rol kunnen spelen bij het ontstaan en het blijven voortbestaan van probleemgedrag

Werkvorm

diverse

Bronnen

Algemene informatie:

<http://www.btsg.nl/infobulletin/dementie/dementie-verschijnselen.html>

<http://mens-en-gezondheid.infonu.nl/aandoeningen/96653-contact-leggen-me...>

Filmpje over agressie:

<http://youtu.be/5tu-1FAasP8>

Aanvullend:

<http://www.alzheimerexperience.nl/>

Informatie over soorten probleemgedrag

<http://www.werkenindeouderengeneeskunde.nl/specials/probleemgedrag-bij-d...>

Richtlijn 'Omgaan met gedragsproblemen bij dementie'

<http://www.venvn.nl/portals/20/publicaties/richtlijnomgaanmetgedragsprob...>

Verbeterkaart probleemgedrag

http://www.zonmw.nl/uploads/tx_vipublicaties/Verbeterkaart_Probleemgedra...

Achtergrondinformatie psychologische hulpverlening: 'Handreiking psychologische hulpverlening bij gedragsproblemen bij dementie'

<http://www.innovatiekringdementie.nl/DynamicMedia/Marysia/Handreiking%20...>

Uitvoering opdracht 'Gedragsproblemen bij dementie'

Bronnen

Algemene informatie:

<http://www.btsg.nl/infobulletin/dementie/dementie-verschijnselen.html>

<http://mens-en-gezondheid.infonu.nl/aandoeningen/96653-contact-leggen-me...>

Filmpje over agressie:

<http://youtu.be/5tu-1FAasP8>

Aanvullend:

<http://www.alzheimerexperience.nl/>

Vorbereiding

A. Maak met de docent afspraken over hoe je het resultaat van deze opdrachten vastlegt, bijvoorbeeld voor je portfolio.

B. Bekijk clip 12 'Contact door dans'

Bekijk clip 7 'Pijn'

- Probeer te bedenken wat de benaderingswijze in de clip over dans voor een cliënt met dementie kan betekenen.

- Wat ken je van jezelf aan psychische gevolgen van lichamelijk ongemak of pijn?

Wat zou er met jou gebeuren als je op geen enkele manier kunt zeggen wat je voelt en waar het zit?

C. Beantwoord op basis van wat je al weet en van ervaringen in de praktijk de volgende vragen:

1. Wat wordt onder probleemgedrag verstaan?
2. Welke soorten probleemgedrag zijn er?
3. Welke signalen kan een cliënt uitzenden?
4. Hoe wordt er over probleemgedrag geschreven in het zorg(leef)plan?
5. Hoe kun jij je collega, de vrijwilliger en of mantelzorger ondersteunen in een situatie met probleemgedrag?
6. Wat doe je zelf wanneer het gedrag van een cliënt je "teveel" wordt?
7. Hoe wordt er in de praktijk omgegaan met het feit dat probleemgedrag door lichamelijk oorzaken kan komen, bijvoorbeeld pijn door knellende kleding, te strak zittende schoenen?

Instructie

Neem deel aan de doceerles over probleemgedrag bij cliënten met dementie. In de les worden klassikaal de antwoorden van de voorbereidingsopdracht besproken.

Verwerking

A. Bekijk het volgende filmpje over agressie in de zorg bij dementie

Link: <http://youtu.be/5tu-1FAasP8>

Bekijk de eerste 30 seconden van dit filmpje.

Beantwoord de volgende vragen:

- Wat vind je van de reactie van de cliënt in dit filmpje?
- Heb je zelf wel eens zoiets meegemaakt?
- Wat voelde je toen?
- Wat dacht je?
- Wat deed je?
- Hoe is het afgelopen?
- Heb je er begeleiding bij gehad?
- Hoe denk je daarover terug?
- Bedenk waarom deze meneer zo zou kunnen reageren. Geef tenminste 2 redenen.
- Geef tips voor de verzorgende hoe ze de volgende keer zou kunnen handelen.

Nabespreking:

Wissel de ervaringen onderling uit. De docent geeft zo nodig extra uitleg.

B. Bekijk de 'Alzheimer Experience'

<http://www.alzheimerexperience.nl/>

In welke van de scènes is er sprake van moeilijk hanteerbaar gedrag of dreigt er moeilijk hanteerbaar gedrag?

Wat maakt het gedrag eventueel moeilijk hanteerbaar?

Welke factoren dragen bij aan het ontstaan van het gedrag op dat moment?

Welke adviezen zou je op die momenten geven?

C. Stel een folder samen waarin voor medewerkers in de zorg (collega's, mantelzorgers en vrijwilligers) duidelijk wordt

- wat gedragsproblemen zijn
- welke dingen zinvol zijn om te doen
- welk advies je kunt geven aan je collega, de vrijwilliger en/of mantelzorger(s)

De tekst in de folder wordt getoetst op Nederlands (2F).

Eindresultaat

Je kunt

- beschrijven wat probleemgedrag bij een dementerende cliënt is.
- aangeven welke vormen van probleemgedrag er kunnen ontstaan bij dementie.
- verschijnselen die op het ontstaan van probleemgedrag kunnen wijzen herkennen en beschrijven.

Het resultaat wordt opgeslagen in het portfolio.